

Практичне заняття 6. Шляхи та перспективи забезпечення збалансованого землекористування. Збалансоване землекористування в зарубіжних країнах

Із зарубіжного досвіду трансформації земельних відносин слід запозичити все прогресивне, прийнятне для нашої системи господарювання, забезпечуючи тим самим стале землекористування в державі.
(Ю.М. Хвесик)

Мета вивчення теми: з'ясувати особливості збалансованого розвитку землекористування в об'єднаних територіальних громадах; розглянути стратегічні пріоритети щодо вирішення проблем створення об'єднаних територіальних громад; ознайомитись із пропозиціями щодо оптимізації і трансформації землекористування; ознайомитись із системою збалансованого землекористування в зарубіжних країнах.

План

1. Особливості збалансованого розвитку землекористування в об'єднаних територіальних громадах.
2. Збалансований розвиток землекористування сільських територій.
3. Зарубіжний досвід управління земельними ресурсами.
 - 1.1 Політика Європейського Союзу щодо збалансованого землекористування.
 - 1.2 Підходи до збалансованого землекористування у США.
 - 1.3 Збалансоване землекористування в Китаї та Японії.
 - 1.4 Збалансоване землекористування у країнах Африки.

☞ Основні терміни і поняття

Збалансоване землекористування, об'єднані територіальні громади, оптимізація і трансформація землекористування, охорона земель, збалансований розвиток землекористування сільських територій, Європейський Союз, Настанови ЄС щодо земельної політики, земельна реформа, земельна політика, збалансоване землекористування.

☞ Методичні рекомендації

Розкриття *першого питання* вимагає від студента охарактеризувати особливості збалансованого розвитку землекористування в об'єднаних територіальних громадах, стратегічні пріоритети щодо вирішення проблем створення об'єднаних територіальних громад, сформулювати пропозиції щодо оптимізації і трансформації землекористувань та розв'язання проблеми використання та охорони земель на територіях об'єднаних територіальних громад.

При опрацюванні *другого питання* слід акцентувати увагу на тому, що збалансований розвиток сільських територій є ключовим елементом регіонального соціально-економічного розвитку країни, і тому має бути спрямований на забезпечення зростання, диверсифікацію та підвищення ефективності аграрного сектору економіки, повної зайнятості працездатного

населення, підвищення рівня якості життя на сільських територіях, раціональне використання та відтворення їх природно-ресурсного потенціалу. Перехід до збалансованого розвитку передбачає формування ефективного механізму управління сільськогосподарським землекористуванням з урахуванням екологічного та соціально-економічного чинників. Також має бути забезпечена підтримка з боку держави, що сприяло б злагодженому веденню виробництва на землі.

Вивчення *третього питання* передбачає аналіз зарубіжної практики управління земельними ресурсами, який показує, що в більшості країн якість землекористування визначається якістю інститутів власності та земельного кадастру. Для розкриття питання доцільно охарактеризувати політику Європейського Союзу щодо землекористування, ознайомитись із системою збалансованого у США, Китаї, Японії та країнах Африки.

Запитання та завдання для обговорення

1. Охарактеризуйте політику країн Європейського Союзу щодо збалансованого землекористування.
2. Розкрийте підходи до збалансованого землекористування у США.
3. Поясніть, у чому полягають пріоритети збалансованого землекористування в Китаї.
4. Розкрийте особливості збалансованого землекористування в Японії.
5. З'ясуйте підходи до збалансованого землекористування в країнах Африки.
6. Охарактеризуйте особливості збалансованого землекористування в зарубіжних країнах.
7. Поміркуйте, які позитивні наслідки збалансованого землекористування можна використати для України.

Одноваріантні запитання («Так» чи «Ні»)

1. Збалансований розвиток сільськогосподарського землекористування має визначальне значення для мінімізації процесів деградації земель, відновлення та освоєння вже порушених територій, а також забезпечення оптимального використання земельних ресурсів на благо нинішнього та майбутніх поколінь.
2. Однією з основних передумов забезпечення ефективності сільськогосподарського землекористування є створення конкурентоспроможного аграрного сектору.
3. Ефективність сільськогосподарського землекористування залежить від низки факторів, які можна об'єднати у три групи – екологічні, економічні та соціальні фактори.
4. Структура і форми землекористування в зарубіжних країнах не залишаються незмінними – відбувається зміна власників, дроблення або укрупнення земельних наділів.

5. У більшості розвинених країн продаж або інша передача сільськогосподарських земель для несільськогосподарських цілей не потребує спеціального дозволу.

6. У більшості розвинених країн взагалі не застосовується практика зонування земель та планування їх.

7 Світовий досвід правової охорони сільськогосподарських земель базується на тому, що користувач у переважній більшості випадків є власником, що мотивує його до збереження своєї власності.

Практичні завдання

Завдання 1. Аргументуйте або спростуйте такі тези:

1. Організація раціонального використання та охорони земель у проєктах землеустрою об'єднаної територіальної громади дає змогу формувати концептуальні вимоги до розвитку самої об'єднаної територіальної громади та регіонального землеволодіння і землекористування, пов'язувати загальні еколого-економічні та соціальні завдання і економічні вимоги з конкретними умовами великих регіонів.

2. Управлінські рішення у землекористуванні щодо раціонального використання та охорони земель (зокрема сільськогосподарського призначення) були й залишаються дуже важливими, адже вони стосуються національної безпеки держав. Аналіз зарубіжного досвіду регулювання використання та охорони земель переконливо свідчить, що країни велику увагу приділяють формуванню земельної політики і на законодавчому рівні встановлюють певні права й обмеження на сільськогосподарське землекористування з метою отримання позитивних соціально-економічних наслідків від управління у землекористуванні.

3. Є побоювання, що територіальні громади та органи місцевої влади і місцевого самоврядування не зуміють фахово здійснювати контроль за використанням та охороною земель. Ба більше, враховуючи ситуацію з корупцією в державі, можна передбачити значні порушення земельного законодавства з боку самих територіальних громад та органів місцевої влади і місцевого самоврядування, що може призвести до істотних збитків у сільськогосподарському виробництві, особливо до втрат сільськогосподарських земель.

4. Сьогодні світова практика виділяє декілька видів екологобезпечного сільськогосподарського виробництва, а саме: органічне (біологічне, екологічне, екобезпечне) виробництво, що передбачає широке використання біологічних методів при виробництві сільськогосподарської продукції, заборону використання хімічних засобів у процесі виробництва; міні-землеробство, біодинамічне землеробство з використанням крапельного зрошування; поєднання технологій сільськогосподарського виробництва з

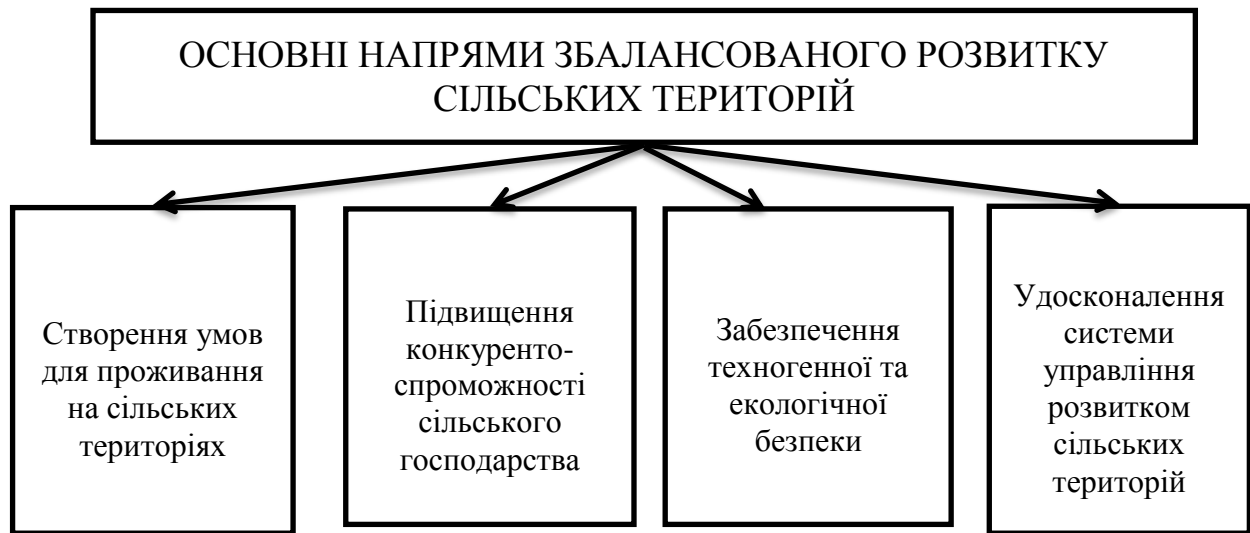
природоохоронними заходами. За певних відмінних характеристик згаданих систем нетрадиційного альтернативного сільського господарства, їм усім притаманні спільні риси, зокрема: захист навколишнього середовища, консервація обмежених ресурсів, виробництво екологічно чистих, корисних для здоров'я людини продуктів харчування, зменшення споживання енергії, налагодження прямих зв'язків із споживачами сільськогосподарської продукції тощо.

Завдання 2. Використовуючи наведену схему, охарактеризуйте роль функцій сільських територій на шляху до переходу системи управління сільськогосподарським землекористуванням до збалансованого розвитку.

Завдання 3. Міркуємо та аналізуємо.

Забезпечення збалансованого розвитку сільських територій має відбуватися в рамках чотирьох основних напрямів. Охарактеризуйте їх.

Завдання 4. Визначте особливості управління земельними ресурсами у зарубіжних країнах (оберіть 5 країн за власним бажанням). Заповніть таблицю за прикладом.

Таблиця – Зарубіжний досвід управління земельними ресурсами

<i>Країна</i>	<i>Особливості</i>
Німеччина	<ul style="list-style-type: none"> ❖ заборона на дроблення і зміну цільового призначення сільськогосподарських і лісових земель; ❖ державна підтримка розвитку високоефективного сільськогосподарського та екологічно раціонального природоохоронного землекористування; ❖ вільний (в окремих випадках частково регульований) господарський оборот земельної власності з метою перерозподілу на користь найбільш ефективних правовласників; ❖ правові повноваження орендарів чітко визначені договорами
Данія	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ідентифікація кожної земельної ділянки відповідно до фактичного використання; ❖ основою розрахунків мита служить ринкова вартість

Завдання 5. На основі аналізу зарубіжної практики адміністративного втручання держави в ринок землі для збереження сільськогосподарських угідь визначте, яка система заходів та з якою метою використовується в країнах світу. Для зручності подання інформації, заповніть таблицю.

Система заходів	Мета заходів	Країни
Виділення сільськогосподарських зон типів землекористування	Обмеження несільськогосподарського використання земель	
	Попередження небажаного поділу землекористувнь	
	Виділення земельних ділянок під невеликі несільськогосподарські споруди	
Планування землекористування	Обмеження несільськогосподарського використання земель	